

ANALIZA SCHIMBURILOR COMERCIALE ALE REPUBLICII MOLDOVA CU UE ȘI PERSPECTIVELE SEMNĂRII ACORDULUI ZLSAC

Tatiana DIACONU

Universitatea de Stat din Moldova

Semnarea acordului ZLSAC cu UE va asigura posibilitatea ca economia Republicii Moldova să atingă standardele UE în ceea ce privește competitivitatea, precum și locul său în economia mondială. Acesta, la rândul său, va deschide noi posibilități nu doar pentru comerțul UE – Republica Moldova, dar și pentru comerțul Moldovei cu restul lumii, având în vedere recunoașterea la nivel mondial a normelor și standardelor Uniunii Europene. Noile oportunități ale pieței UE și standardele de producție mai ridicate în Moldova vor impulsiona investițiile, vor stimula modernizarea agriculturii și îmbunătățirea condițiilor de muncă. Astfel, Moldova va beneficia de noi oportunități comerciale și de un acces mai ușor la piața UE.

Cuvinte-cheie: *export, import, relații economice externe, negociere, afaceri, companiile Moldovei în UE, PIB, comerț, acord de asociere.*

ANALYSIS COMERCIAL CHANGES OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA WITH THE EU, AND THE PROSPECTS OF SIGNING AGREEMENT(DCFTA)

Signing (DCFTA) agreement with the EU will give the opportunity to the economy of Republic of Moldova to reach EU standards as far as the competitiveness and the place into the world economy. This in its turn will open new possibilities not only for the trade between EU and the Republic of Moldova, but also for trade in Moldova with the rest of the world, having regard to the worldwide recognition of the standards and European Union standards.

New opportunities for EU market and higher production standards in Moldova will boost investments, will stimulate modernization of the agriculture sector and improve working conditions. So, Moldova will take advantage of new business opportunities and easier access to EU market.

Keywords: *exports, imports, foreign economic relations, negotiation, businesses, the European Union Moldovan companies, Gross Domestic Product (GDP), trade, Association Agreement.*

Parcursul european al Republicii Moldova a început pe 18 decembrie 1989, când Acordul privind comerțul și cooperarea economică a fost semnat între URSS și Comunitățile Europene. Moldova a devenit parte la prezentul acord în temeiul dreptului de succesiune a tratatelor. Ulterior, parcursul european al țării noastre a evoluat în mai multe etape, cum ar fi semnarea Acordului de parteneriat și cooperare, Planul de acțiune al Uniunii Europene în cadrul Politicii Europene de Vecinătate și Acordul de asociere cu Parteneriatul Estic. Relațiile dintre Moldova și UE au fost lansate oficial la 28 noiembrie 1994 prin semnarea Acordului de Parteneriat și Cooperare, care a intrat în vigoare la 1 iulie 1998. În cadrul acestui acord, UE a oferit Republicii Moldova un sistem general de preferințe (SGP) pentru a facilita accesul mărfurilor moldovenești pe piața UE. Anul 2004 a fost marcat de cel mai important val de extindere a UE, când 10 state europene au aderat deja la această organizație. Acest lucru a schimbat perspectivele Moldovei cu privire la parcursul european, deoarece în acel an UE a adoptat Politica Europeană de Vecinătate menită să sprijine aspirațiile țărilor din Europa de Est pentru integrare, ceea ce a însemnat că o deplasează dincolo de cooperare la un grad semnificativ de integrare. UE – Planul de Acțiuni Republica Moldova în contextul Politicii Europene de Vecinătate a fost semnat pe 22 februarie 2005. Mai mult decât atât, la 24 martie 2005 a fost aprobată o decizie unanimă a Parlamentului privind integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Astfel, la 7 mai 2008, la Praga, în cadrul Parteneriatului Estic, a fost lansat oficial un cadru de cooperare cu șase țări ex-sovietice: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. Aderarea Moldovei la Parteneriatul Estic a avut loc la 7 mai 2009 [2, p.130].

Pe parcursul anului 2010, Republica Moldova a început negocierile privind liberalizarea regimului de vize și semnarea acordurilor de asociere. Relațiile dintre Moldova și UE au mers mai departe decât în cazul Georgiei. La al treilea Summit al Parteneriatului Estic ce a avut loc la Vilnius pe 28 și 29 noiembrie 2013, la care au fost discutate alte prevederi ale Acordului de Asociere cu Republica Moldova, s-a menționat și crearea unei zone aprofundate și cuprinzătoare de liber schimb (ZLSAC) și liberalizarea regimului de vize cu UE, care a fost semnat. Începând cu 28 aprilie 2014, cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a călători liber în UE [3, p.118].

Semnarea Acordului de Asociere cu UE deschide noi oportunități pentru economia Moldovei. În calitate de membru asociat, Republica Moldova va beneficia de oportunități, în special pentru dezvoltarea relațiilor comerciale cu UE. În perioada 2000-2013, relațiile comerciale ale Republicii Moldova cu statele ce fac parte din CSI, mai ales cu Federația Rusă, au devenit imprevizibile. Din această cauză, producătorii locali, în special cei din sectorul agroalimentar, au suferit pierderi colosale. Astfel, la 27 iunie 2014 UE semnează acordul de asociere cu Georgia și Republica Moldova și finalizează procesul de semnare cu Ucraina. Acordul pune un accent puternic pe democrație și statul de drept, drepturile omului și libertățile fundamentale, buna guvernare, o economie de piață care funcționează bine și pe dezvoltarea durabilă.

În acest context, este necesară o revizuire mai largă a politicii de comerț exterior a Republicii Moldova, în scopul de a asigura securitatea economică și independența țării. Analizând geografia exporturilor, constatăm că, în comparație cu anul 2000, în 2013 structura relațiilor comerciale ale Republicii Moldova a suferit o schimbare calitativă radicală.

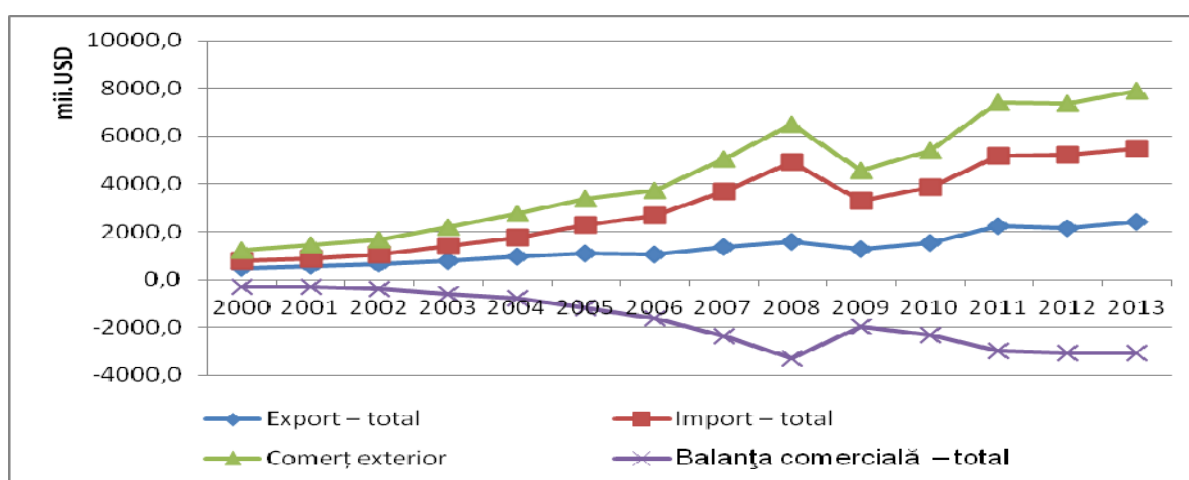

Fig.1. Evoluția comerțului exterior al R.Moldova în anii 2000-2013.

Sursa: Elaborat de autor în baza [1, p.28, 6].

În conformitate cu datele prezentate în Figura 1, pe parcursul perioadei analizate valoarea comerțului exterior al Moldovei a avut o creștere progresivă în anul 2013 comparativ cu anul 2000, aproximativ de 6,3 ori, excepție făcând numai anul 2009, care a coincis cu criza mondială, când s-a produs o scădere drastică a comerțului exterior cu 29,72%, atât a exporturilor (cu 19,37%), cât și a importurilor (cu 33,08%) față de nivelul anului precedent. Începând cu anul 2010, Moldova își ia revanșa privind comerțul exterior, astfel încât în 2011 a atins valoarea de 7408085,6 mil. USD, sau mai mult cu 37,27% comparativ cu anul precedent 2010. De asemenea, creșteri se constată și pe parcursul anului 2012, când valoarea tranzacțiilor comerciale a înregistrat 7374808,3 mil. USD, adică mai puțin cu 0,45% față de anul 2011 și mai mult cu 545,8 mil. USD comparativ cu anul 2013.

Creșterea comerțului exterior a fost influențată în mare parte de majorarea fluxurilor de import decât a celor de export, dar cu ritmuri mult mai mari, depășind exporturile. Astfel, în anul 2013 exportul, exprimat în dolari SUA în valori nominale, a crescut, comparativ cu anul 2000, de aproximativ 6,3 ori și în valori reale cu 6672,8 mil. USD mai mult, atingând în 2013 valoarea de 7920,7 mil. USD. Oscilații negative se observă numai în anul 2009, când exporturile s-au diminuat față de anul precedent cu circa -308,1 mil. USD. Această reducere autoritățile o explica prin faptul că nu produsele moldovenești sunt necalitative, ci prin faptul că criza mondială și-a pus amprenta pe veniturile țării noastre, afectându-le. Revitalizarea considerabilă a exporturilor după anul 2009 se datorează în mare parte redresării prompte a cererii pe principalele piețe de export, determinată de ritmurile de creștere intensivă după perioada de criză.

Asadar, se observă creșteri în lanț privind exportul începând cu anul 2010, când valoarea lor era de 1541,5 mil. USD, majorându-se până la 2428,3 mil. USD în 2013, sau mai mult cu 886,8 mil. USD.

Evoluția importurilor din Republica Moldova de asemenea a suferit schimbări calitative structurale în perioada anilor 2000-2013, când se înregistrează o tendință de creștere a importurilor, care în anul 2013 au

sporit până la 5492,4 mil. USD comparativ cu anul 2000, când importurile alcătuiau 776,4 mil. USD, sau un ritm de creștere mai mare de 7,1 ori.

Ca și în cazul exporturilor, anul 2009 a influențat și asupra importurilor, când bunurile importate s-au redus în dinamică cu circa -1620,5 mil. USD față de aceeași perioadă a anului 2008. Prin urmare, creșterea cu ritmuri accelerate a importurilor, în același timp performanțele exporturilor naționale fiind foarte modeste, a condus la **deteriorarea balanței comerciale, generând un sold negativ** pe tot parcursul evoluției comerțului exterior: de la 304,9 mil. USD în anul 2000 până la 3064,1 mil. USD în 2013, sau mai mult de 10,05 ori comparativ cu perioada de bază a anului 2000. Drept consecință a schimbărilor pe piața internațională, în condițiile crizei și reducerii considerabile a importurilor în economia moldovenească, în perioada anilor 2009-2013 s-au produs careva oscilații, care au contribuit la reducerea sensibilă a soldului negativ al balanței comerciale de la 3307,6 mil. USD în 2008 până la 1995,3 mil. USD în 2009, de circa 1,0 ori mai puțin în 2013 comparativ cu 2012. Aceste pierderi sunt foarte semnificative și cu consecințe dure pentru economia națională, generând o balanță comercială negativă.

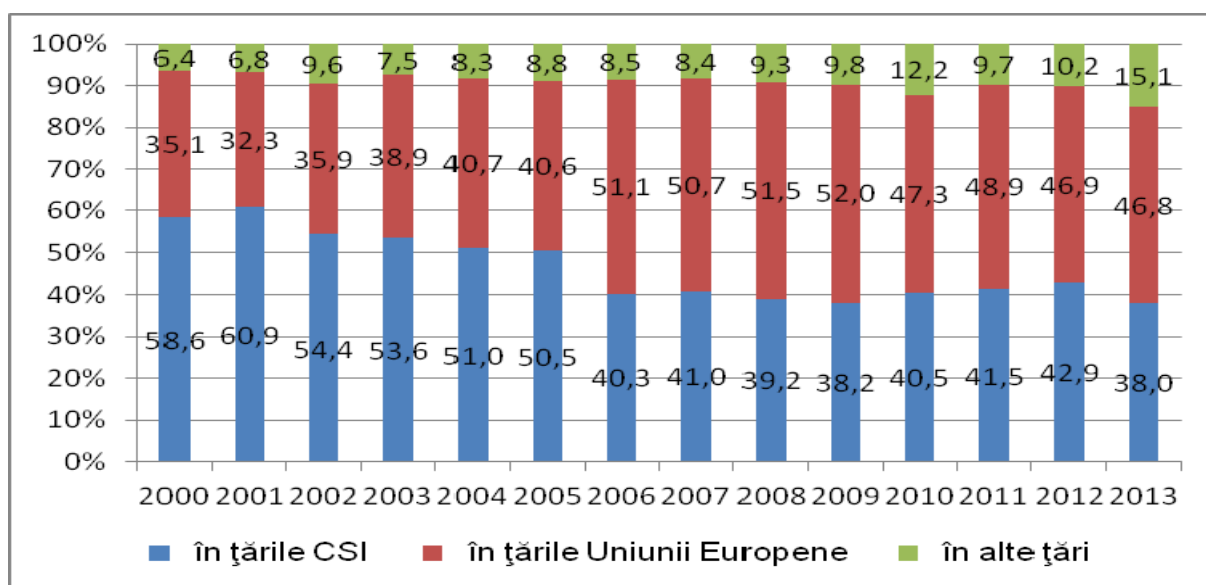

Fig.2. Evoluția ponderii exportului R.Moldova, după structura geografică, în anii 2000-2013.

Sursa: Elaborat de autor în baza [6].

Pe parcursul perioadei analizate s-au înregistrat ușoare modificări în structura exporturilor pe grupe de țări, și anume: relansarea foarte slabă a exporturilor pe piața UE și, respectiv, diminuarea cu ritmuri mai accelerate a exporturilor pe piața CSI și o majorare nesemnificativă la capitolul alte țări.

În urma acestei evoluții, exporturile destinate către UE au înregistrat creșteri de la 35,1% în anul 2000 până la 46,8% spre finele anului 2013, sau mai mult față de perioada raportată cu 11,7 puncte procentuale. Prezența mărfurilor moldovenești pe piața UE cunoaște creșteri semnificative și pe parcursul anilor 2004-2006, când acestea au cunoscut o majorare de la 40,7% pentru anul 2004 până la 51,1% în anul 2006, sau mai mult cu 11,7% comparativ cu nivelul anului precedent. De asemenea, oscilații pozitive, însă nesemnificative, se atestă și pe parcursul anilor 2008, când exporturile destinate către UE atingeau cota de 51,5%, cu 0,8% mai mult față de anul precedent.

Examinând perioada anilor 2009-2013, constatăm că cota veniturilor obținute de Republica Moldova pe această piață a început să cunoască o diminuare ușoară de la 52% pentru anul 2009 la 46,8% în anul 2013, excepție înregistrându-se numai în anul 2011, când a cunoscut o majorare față de nivelul anului precedent cu 1,6% și o scădere comparativ cu anul 2012, cu circa 2 puncte procentuale. Odată cu modificarea reglementărilor privind încheierea Acordului de Asociere cu UE, Moldova a depus eforturi considerabile pentru a pătrunde pe piața europeană, astfel încât exporturile realizate pe parcursul anului 2013 au înregistrat cota de 46,8%, cunoscând o diminuare cu 0,1% comparativ cu anul 2012, când acestea dețineau o pondere de numai 46,9%.

Dacă pe parcursul anilor 2000-2013 comerțul exterior al Moldovei pe piața UE a crescut de 6,4 ori, pentru exporturile orientate spre CSI în aceeași perioadă ritmul a fost unul negativ, exporturile în CSI fiind în descreștere cu 20,6% în 2013 comparativ cu anul 2000. Analizând structura exporturilor pe piața CSI, observăm că acestea au cunoscut un trend negativ pe parcursul anilor 2000-2006, adică o diminuare de la 58,6% în anul 2000 până la 40,3% pentru anul 2006, sau mai puțin cu 18,3%, ca mai apoi cota de piață să se majoreze de la 41,0% în anul 2007 până la 42,9% în anul 2012, adică mai mult cu 2,9 puncte procentuale. Însă, analizând datele prezentate în Figura 2, putem afirma că R.Moldova își ia revanșa imediat, astfel încât își intensifică eforturile spre reabilitare pe alte piețe din categoria altor țări.

Această concluzie o putem formula din faptul că eforturile depuse de Republica Moldova pentru a se orienta spre alte piețe decât piața CSI s-au intensificat tot mai mult pe parcursul anilor 2006-2013. Analizând această perioadă, observăm că cota exporturilor pe piața CSI s-a redus considerabil, de la 40,3% în anul 2006 la 38,0% în anul 2013, sau mai puțin cu 2,3% față de anul 2006. Rezultatele analizei ne permit să concluzionăm că țara noastră încearcă să depună eforturi pentru a se orienta spre alte nișe de piață, adică dă preferință mai mult pieței din țările UE. Deci, putem afirma cu certitudine că este dependentă de această piață, precum și de piața CSI.

Prin urmare, aceste evoluții s-au transpus printr-o majorare a ponderii altor țări în structura exporturilor moldovenești de la 6,4% în anul 2000 la 15,1% în anul 2013. Pe parcursul evoluției, constatăm că exporturile moldovenești în alte țări au înregistrat oscilații care au influențat structura geografică a exporturilor. Astfel, analizând evoluția exporturilor în alte țări, observăm că acestea au cunoscut o creștere pe parcursul anilor 2000-2005, majorându-se de la 6,4% în anul 2000 până la 8,8% în anul 2005. Majorări se atestă și pe parcursul perioadei 2008-2010, când ritmul de creștere a expoturilor destinate pieței altor țări, care în ultima perioadă s-a dovedit a fi o piață mult mai receptivă, depășește ritmul de creștere a exporturilor destinate țărilor membre ale CSI.

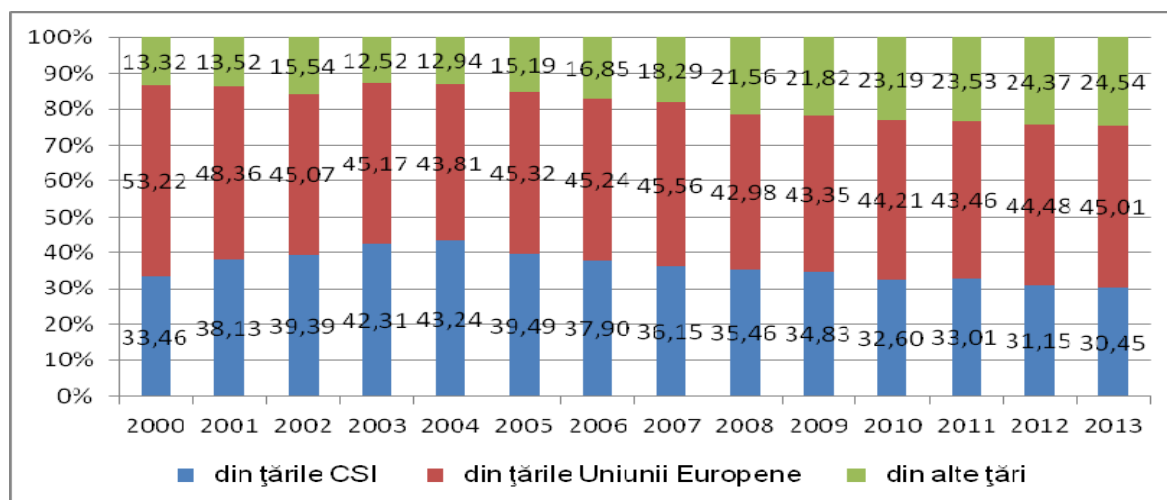

Fig.3. Evoluția ponderii importului R.Moldova, după structura geografică, în anii 2000-2013.

Sursa: Elaborat de autor în baza [6].

În ce privește structura geografică a importurilor, în perioada anilor 2000-2013 R.Moldova a simțit o ușoară tendință de reorientare spre alte țări, de la 13,32% în 2000 la 24,54% în 2013. Examinând în particular, constatăm că importurile din alte țări au o tendință de creștere, cu mici oscilații pe parcursul anului 2003, când au început să cunoască o reducere nesemnificativă cu 3,02%, comparativ cu nivelul anului 2002.

Analizând pe fiecare categorie în parte, putem menționa că Republica Moldova colaborează cel mai mult cu țările UE, a căror pondere rămâne a fi preponderentă pe parcursul anilor. Ușoare modificări în structura importurilor, pe grupe de țări, se constată și în relațiile cu UE. Cu toate acestea, deși această tendință redă o oarecare notă de optimism, totuși, pe de o parte, importurile de pe această piață se bazează pe produse cu un grad înalt de prelucrare, racordate la cerințele UE. Din datele de mai sus observăm că evoluția structurii importurilor pe grupe de țări a avut o tendință oscilatorie pe întreaga perioadă analizată. Astfel, cota importurilor din țările Uniunii Europene în anul 2013 a alcătuit 45,01% din valoarea totală a importurilor moldovenești, fiind cu 8,21 p.p. mai mică decât în anul 2000. Suma importurilor din această regiune pentru anul 2013 a constituit 2472,1 mil. dolari SUA și s-a redus cu 6,9 ori, comparativ cu anul 2000.

În anul 2013 Moldova a importat de pe piața statelor CSI mărfuri și servicii în valoare totală de 1672,3 mil. USD, pe când exporturile s-au cifrat la 923,2 mil. USD. Deficitul balanței comerciale a Moldovei cu aceste grupe de state a constituit 749,1 mil. USD, înregistrând o creștere de 12,8 ori în 2013, comparativ cu perioada similară a anului 2002. Importurilor Republicii Moldova de pe piața statelor CSI le revine o pondere de 30,45% din structura geografică a importurilor pentru anul 2013, față de 33,46% în anul 2000. Totodată, importurile din CSI au o tendință de reducere pe parcursul perioadei analizate, cu unele oscilații semnificative. Cea mai mare pondere se înregistrează în anul 2003, când cota importurilor din CSI a alcătuit 43,24 la sută din totalul importurilor, mai mult cu 1,03 p.p. față de aceeași perioadă a anului precedent, ca mai apoi să înregistreze o tendință de scădere până în anul 2012, ajungând până la 31,12%. Această reducere a fost influențată în mare parte datorită embargoului impus de Rusia începând cu anul 2006 asupra vinurilor. Drept rezultat, R.Moldova, ca replică la acțiunile guvernului rus, a început să caute alternative, luând în atenție unele piețe din alte țări (avem în vedere ce fac parte din categoria alte țări).

Drept rezultat, situația comerțului exterior al Republicii Moldovei cunoaște o înrăutățire pe ansamblu, în pofida faptului că exporturile au înregistrat creșteri pe parcursul perioadei analizate.

Deci, orice țară, dezvoltată sau în curs de dezvoltare, este cointereseată de extinderea acestei importante sfere a economiei. Această sferă stimulează creșterea economică, oferă posibilitatea utilizării noilor realizări tehnologice ale altor națiuni, stimulează activitatea companiilor străine de investiție a capitalului, contribuie la obținerea mărfurilor care nu se produc în țară, ridică nivelul cerințelor consumatorului și, finalmente, contribuie la ridicarea nivelului de viață al populației autohtone [3, p.56].

Țara noastră este cointereseată, la fel ca și alte state, de creșterea comerțului exterior. Obiectivul țării este de a-și găsi locul în diviziunea internațională a muncii și de a deveni un participant real la Piața Mondială. Interesul față de comerțul exterior este evident, reieșind din rolul pe care îl are acesta în economia națională, dar și din tendința Republicii Moldova de a patrunde pe piața UE.

În pofida rezultatelor nu tocmai eficiente, este necesar de a efectua o analiză mai amplă a comerțului exterior al R.Moldova, prin prisma unor indicatori cantitativi, cum ar fi: ponderea comerțului exterior în PIB, gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, pentru a se putea contura strategia de dezvoltare pe viitor.

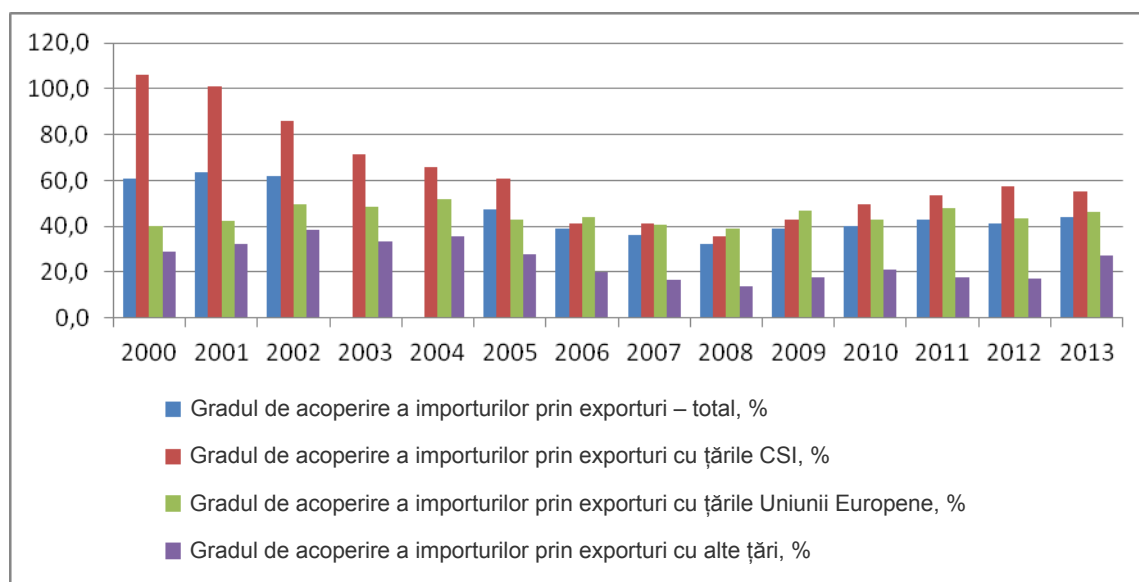

Fig.4. Evoluția gradului de acoperire a importurilor prin exporturi ale R.Moldova în anii 2000-2013.

Sursa: Elaborat de autor în baza [5,6,7].

Expusă într-o viziune mai largă, problematica deficitului comercial ar putea fi mai puțin dificilă, deoarece soldul comercial negativ este influențat și de gradul de acoperire a importurilor prin exporturi. Așadar, gradul de acoperire a importurilor prin exporturi totale înregistrează o reducere: de la 60,7% în anul 2000 până la 44,21% în 2013. Aceste rezultate au fost influențate de competitivitatea joasă a produselor autohtone și de

creșterea capacității de consum a populației, precum și de alți factori ce au determinat creșterea importurilor. În prezent, după nivelul veniturilor țării, Republica Moldova poate fi alăturată grupei țărilor ce au o economie cu venituri joase, cărora le este specific un nivel redus de acumulare a capitalului. Și dinamica gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, pentru țările membre ale CSI, este de 55,2% în anul 2013, sau mai mult, comparativ cu anul 2000, când aceasta alcătuiă 51,1%. Analizând gradul de acoperire a importului prin exporturi cu UE, observăm că pe tot parcursul perioadei analizate exporturile cu UE au asigurat importurile cu numai 46 la sută în 2013, față de 40% în 2000, ceea ce din nou demonstrează că Republica Moldova importă tot mai mult din țările UE, decât încearcă să exporte.

O privire retrospectivă asupra evoluției comerțului exterior al R.Moldova pune în evidență trendul dominant de creștere a importurilor, cu o intensitate mult mai mare decât creșterea exporturilor. Asupra evoluției nefavorabile a acestui trend privind comerțul exterior semnaleză și nivelul de acoperire a importurilor prin exporturi, care din 2000 nu mai respectă limitele minime (60%) pentru asigurarea securității economice a statului, fiind în continuă descreștere – de la 60,7% în 2000 până la 32,5% în anul 2008, ca mai apoi să înregistreze o tendință de creștere până la finele anului 2013, cu o cotă de 44,21%.

De aici rezultă și faptul că Republica Moldova are o structură neadecvată a operațiilor de import-export. Conform Clasificării Standardului de Comerț Internațional, structura importurilor de mărfuri indică dominarea în continuare a produselor necesare pentru funcționarea economiei, precum și a celor destinate consumului populației.

În urma evidențierii acestor rezultate nu tocmai benefice, cert este că majoritatea organizațiilor susțin sincer și bine argumentat integrarea europeană, ca perspectivă strategică de dezvoltare a Moldovei. Motiv pentru care societatea civilă, dar și organele abilitate în domeniu, au utilizat toate mecanismele legale disponibile, pentru a promova parcursul european al țării și pentru a asista, în măsura capacităților, orice guvernare disponibilă să implementeze modernizarea și reformele structural, conform normelor și standardelor europene.

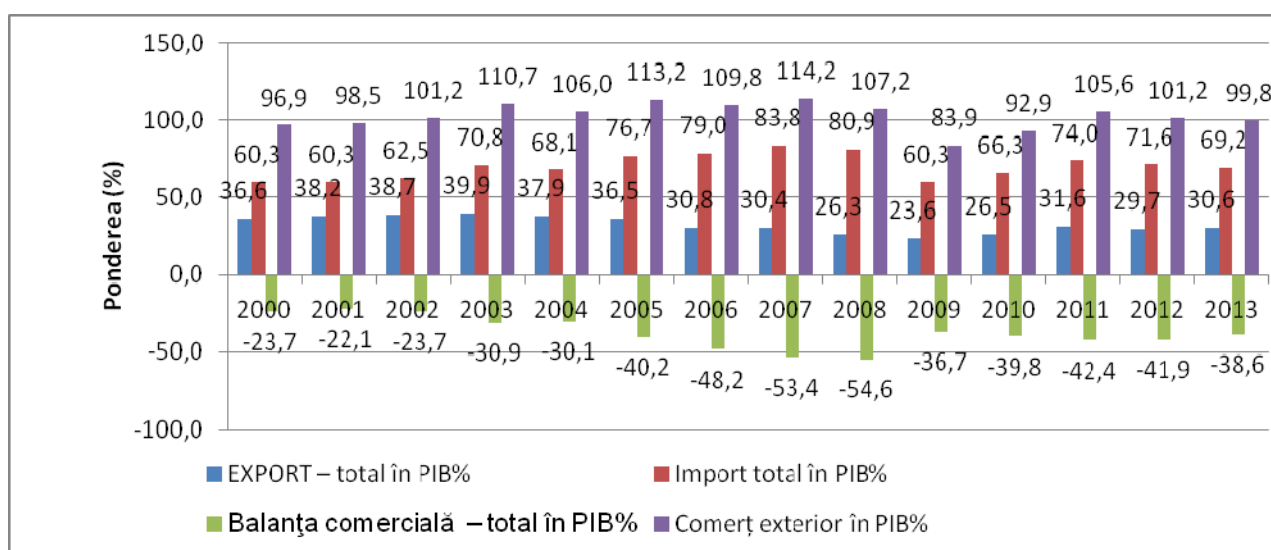

Fig.5. Evoluția ponderii comerțului exterior al R.Moldova în PIB pe parcursul anilor 2000-2013.

Sursa: Elaborat de autor în baza [6,7].

Din datele prezentate în Figura 5 observăm că PIB al Republicii Moldovei a înregistrat o creștere în dinamică de la 1 288,4 mil. USD în anul 2000 până la 7935,2 mil. USD în anul 2013, sau mai mult de aproximativ 6,2 ori, excepție înregistrându-se numai în anul 2009, când acesta s-a redus cu 615,4 mil. USD, comparativ cu anul precedent. Această diminuare a fost determinată în mare parte de embargoul înaintat de Rusia, ceea ce a influențat și asupra ponderii exportului în PIB, care de asemenea în această perioadă a înregistrat cele mai scăzute cote – de circa 23,6% în anul 2009, spre deosebire de anul 2007, când, în pofida crizei mondiale, Moldova totuși deținea 30,04% din exportul total în structura PIB. Totuși, acest trend oscilatoriu se finalizează la sfârșitul anului 2013, când cota exportului total în PIB era de circa 30,6%, adică mai puțin cu 9,8 p.p.

comparativ cu aceeași perioadă a anului 2003, când alcătuia 39,9%, fiind cea mai mare pondere pe tot parcursul perioadei analizate.

Totodată, se atestă și creșterea ponderii importurilor în PIB – de la 60,3% în 2000 până la 69,2% în 2013, influențând astfel asupra majorării cotei deficitului balanței comerciale în PIB. Cel mai mare spor se atestă pe parcursul perioadei 2001-2008, când ponderea deficitului balanței comerciale s-a majorat de la 22,1% în anul 2000 până la 54,6% în 2008, înregistrând cea mai mare cotă pe tot parcursul perioadei analizate. Datorită eforturilor depuse de guvernul nostru privind orientarea spre piața UE, ponderea deficitului balanței comerciale în PIB a început să se reducă, astfel încât a ajuns până la 38,6% în anul 2013. Totuși, excepție se înregistrează în anul 2011, când aceasta a cunoscut o majorare nesemnificativă față de perioada precedentă, anul 2010, cu 2,2 p.p.

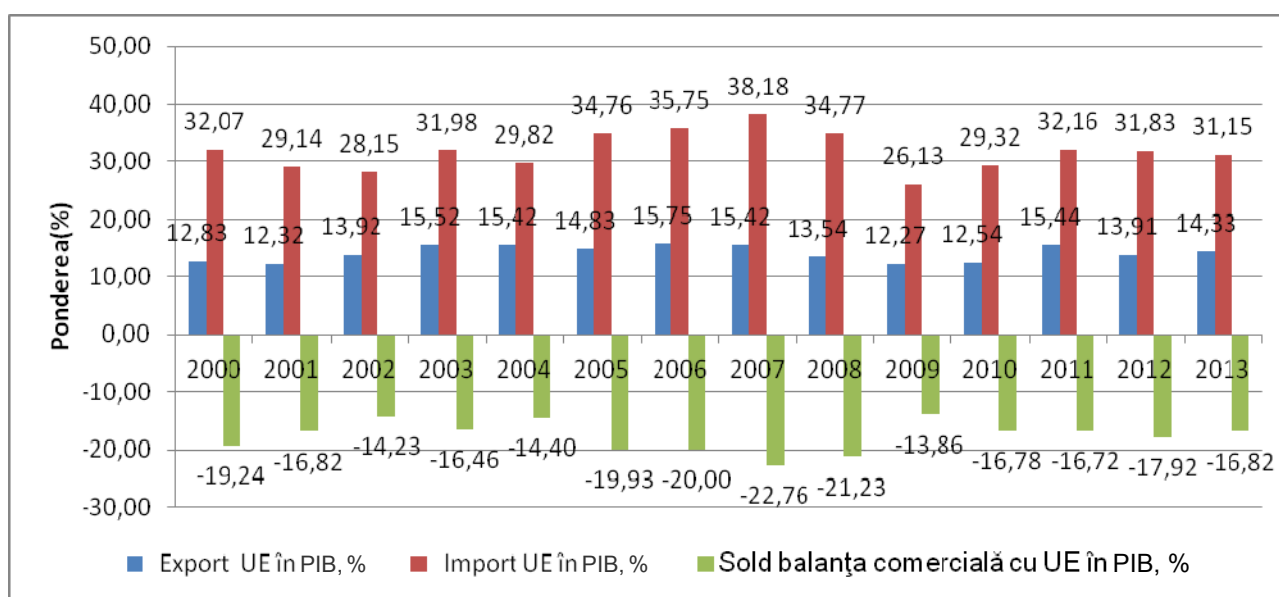

Fig.6. Evoluția ponderii comerțului exterior al R.Moldova cu UE în PIB pe parcursul anilor 2000-2013.

Sursa: Elaborat de autor în baza [6,7].

Din datele prezentate din Figura 6 observăm că structura exporturilor Republicii Moldova cu UE, în PIB, cunoaște un trend oscilatoriu pe tot parcursul perioadei analizate. Astfel, dacă în anul 2000 Moldova deținea o cotă a exporturilor cu UE în PIB de 12,83 la sută, apoi spre finele anului 2013 acestea alcătuiau 14,33%, mai mult cu 1,5 p.p. Cea mai mare pondere a exportului destinată către UE se constată în anul 2006, ponderea fiind de 15,75%, adică mai mult cu cca 0,92 p.p. comparativ cu anul precedent (anul 2005). Examinând cota importurilor cu UE în PIB, se atestă o reducere a acesteia, dar totuși nesemnificativă. Dacă în anul 2000 cota importurilor în PIB era de circa 32,07%, atunci până la finele anului 2013 a început să diminueze, ajungând până la 31,15%, ceea ce trezește îngrijorare, datorită faptului că se răsfrânge și asupra balanței comerciale cu UE. Deci, aceste evoluții cu mici oscilații au influențat și asupra creșterii ponderii deficitului balanței comerciale cu UE în structura PIB. Dacă în anul 2000 ponderea deficitului balanței comerciale cu UE în PIB constituia 19,24%, apoi spre finele anului 2007 aceasta s-a majorat până la 22,76%, ca mai apoi să se reducă până la 16,82% în anul 2013, adică mai puțin chiar și față de anul precedent (anul 2012), când cota deficitului balanței comerciale a Moldovei cu UE alcătuia circa 17,92% din PIB.

Analiza SWOT privind semnarea acordului ZLSAC dintre Republica Moldova și UE și perspectivele acestuia pentru întreprinzătorii autohtoni

Aplicarea analizei SWOT în acest context va avea ca scop de a identifica condițiile actuale și viitoare de integrare europeană și impactul semnării acordului ZLSAC, precum și respectarea condițiilor economice de admitere în Uniunea Europeană, sau alte criterii de convergență, ceea ce va contribui la creșterea competitivității produselor autohtone și la extinderea pieței de desfacere.

Analiza SWOT a Republicii Moldova

Tabel

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Acordul ZLSAC cu UE este mai avantajos pentru Moldova, decât participarea în cadrul Uniunii Vamale ➤ UE întreprinde măsuri ca să sprijine IMM-urile, deoarece întreprinderile mici vor fi cel mai mult afectate de procesul de reformare. ➤ Deschiderea pieței spre UE. ➤ Forța de muncă ieftină. ➤ Climat favorabil pentru investițiile străine. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Moldova are semnate câteva acorduri de liber schimb, pe care UE le consideră ca fiind incompatibile cu ZLSAC. ➤ UE va beneficia imediat de pe urma ZLSAC, în timp ce Moldova va trebui să implementeze reformele stabilite. ➤ Costurile reformelor depășește posibilitățile noastre din punct de vedere financiar. ➤ Asistența UE nu este suficientă pentru a satisface nevoile de reformare. ➤ Republica Moldova întâmpină dificultăți economice în realizarea reformelor stabilite de UE.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ZLSAC va stimula exporturile țării către UE cu 16%, iar importurile din UE cu 8%. ➤ Se preconizează ca ZLSAC, în ansamblu, să stimuleze PIB-ul cu 5,4% anual, dacă reformele vor fi realizate. ➤ UE va sprijini Republica Moldova și agenții economici în elaborarea reformelor și aplicarea acestora. ➤ Creșterea de investiții, care, cel mai probabil, vor spori, datorită deschiderii piețelor prin ZLSAC. ➤ Beneficierea, ca urmare a noilor oportunități de comerț, de un acces facilitat pe piața UE, care este cea mai mare piață din lume. ➤ Reducerea decalajului față de UE în ceea ce privește competitivitatea și, astfel, treptat își va găsi locul său în economia globală. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Exporturile tradiționale ale Republicii Moldova către Rusia vor fi întrerupte din cauza adoptării standardelor europene. ➤ Moldova va pierde o pondere extrem de mare din piața CSI. ➤ Ca urmare a ZLSAC prețurile pentru consumatori vor crește. ➤ Introducerea regulilor mai stricte privind produsele alimentare, cu scopul de a asigura siguranța și calitatea alimentelor destinate consumatorilor și de a reduce riscurile pentru sănătate. ➤ Falimentarea și imposibilitatea unor întreprinderi din sectorul agroalimentar, deoarece nu vor putea face față competitivității cerute de UE, datorită prețurilor majorate la implementarea tehnologiei performante.

Sursa: Elaborat de autor [4,5].

Zonele de liber schimb „aprofundate și cuprinzătoare” (ZLSAC) au un caracter foarte ambițios, având drept obiectiv combaterea obstacolelor în calea comerțului la frontiere și eliminarea celor din interiorul frontierelor. Unul dintre obiective este de a apropia mai mult legislația partenerilor comerciali de cea a UE în domenii legate de comerț („aprofundate”). În plus, domeniul de aplicare a acordurilor este foarte larg, abordând aspecte fundamentale pentru un regim comercial și de investiții moderne, transparent și previzibil, precum concurența, achizițiile publice și drepturile de proprietate intelectuală („cuprinzătoare”).

În urma analizei efectuate, observăm că cercetările în domeniu atestă că participarea Republicii Moldova la ZLSAC va contribui la majorarea exporturilor țării noastre către UE cu 16%, precum și la creșterea importurilor din UE, respectiv, cu 8%. Se preconizează ca ZLSAC să stimuleze PIB-ul cu 5,4% anual, dacă reformele vor fi realizate cu succes. UE va sprijini Republica Moldova și agenții economici în elaborarea reformelor și implementarea acestora în perioada de tranziție stabilită în Acordul de Asociere. Prognozele menționate mai sus privind creșterea PIB-ului nu implică și creșterea investițiilor, care, de altfel, vor spori datorită deschiderii piețelor, prin intermediul semnării ZLSAC, ceea ce va face ca Republica Moldova să devină o piață mai atractivă pentru investitorii străini.

În ceea ce privește producătorii moldoveni, aceștia sunt capabili să vândă tot mai mult pe piața Uniunii Europene, fapt demonstrat și de analiza efectuată, care denotă că exporturile destinate către UE au înregistrat creșteri de la 35,1% în anul 2000 până la 46,8% în anul 2013, sau mai mult față de perioada raportată (anul

2000) cu 11,7 puncte procentuale. Acest lucru se va evidenția tot mai mult atunci când Moldova se va alinia la standardele UE privind siguranța și sănătatea produselor, pentru a comercializa mai ușor și mai eficient pe cea mai mare piață din lume. De asemenea, va face piața moldovenească mai deschisă pentru importurile din UE, ceea ce va oferi mai multă competitivitate și, pe de o parte, va conduce la scăderea prețurilor pentru consumatori, iar, pe de altă parte, la majorarea prețurilor la materie primă, totodată la sporirea prețurilor la produsele finite. Conform unor cercetări independente, se estimează că prețurile de consum vor scădea cu 1,0% pe termen scurt și, respectiv, cu 1,3% pe termen lung; totuși, acest lucru rămâne încă a fi discutabil. În ceea ce privește comerțul cu bunuri și servicii, precum și crearea condițiilor pentru unele companii, acestea vor fi imediat ameliorate atât pentru UE, cât și pentru Moldova, facilitând comerțul și investițiile. Acest lucru este foarte important pentru Moldova, deoarece va avea nevoie de mai multe investiții pentru o creștere durabilă a economiei sale.

Bibliografie:

1. CERTAN, S., CERTAN, I. *Integrarea economică în Uniunea Europeană*. Chișinău: CEP USM, 2013. 347 p. ISBN 978-9975-71-323-8
2. DEVELOPING TRADE AND TRADE POLICY RELATIONS WITH THE EUROPEAN UNION. Edited by Tamás Szigetvári. - Budapest, 2014. East European Studies No.5
3. STRATAN, AL., CLIPA, V. *Analiza competitivității naționale prin prisma indicatorilor de performanță a exporturilor*. Institutul de Economie, Finanțe și Statistică (IEFS). Chișinău, 2011.
4. www.eeas.europa.eu (accesat pe 27.10.2014)
5. www.mfa.gov.md (accesat pe 28.10.2014)
6. www.statistica.md (accesat pe 29.10.2014)
7. www.worldbank.org (accesat pe 27.10.2014)

Prezentat la 30.10.2014